

Rola RIPOK-ów w gospodarce o obiegu zamkniętym

Ostatnie miesiące przynoszą nieustanne pasmo zmian i napływ nowych informacji w zakresie roli i przyszłości regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych. Czy czekają je zmiany odnośnie do wymagań i celów, jakie mają osiągać?

W poprzednim stanie WPGO na terenie Polski działało niemal 200 regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Nie sądzę, aby nowe plany w decydujący sposób zmieniły tę sytuację. Każdy z zakładów to kilkadziesiąt milionów złotych (a w wielu przypadkach nawet więcej) zainwestowanych środków. Ich pochodzenie nie ma większego znaczenia, ale należy mieć na uwadze, że większość z tych instalacji wybudowana została lub też zmodernizowana z wykorzystaniem środków pomocowych zarówno krajowych, jak i z funduszy Unii Europejskiej oraz EOG. Poza zainwestowanym kapitałem niebagatelne znaczenie mają także zaangażowanie i zdobywane latami doświadczenie zatrudnionej tam kadry i pracowników. Wartości tego dorobku ostatnich kilkadziesiąt lat nie sposób przecenić.

Ekonomiczna „wędrówka odpadów”

Od wejścia Polski do Unii Europejskiej nieustannie doganiamy ruchomy cel, jakim są zadania, które RIPOK-i mają realizować. W pierwszej wersji RIPOK, mający spełniać funkcję zakładu zagospodarowania odpadów (ZZO), miał zastąpić sieć ma-

łych, gminnych wysypisk (świadomie nie używam określenia „składowisko”), które w większości nie spełniały żadnych standardów ochrony środowiska. Nowo budowane RIPOK-i miały za zadanie efektywnie, w aspektach zrównoważonego rozwoju (ekonomicznym, społecznym i środowiskowym), przetwarzać wszystkie wytwarzane i dostarczane do nich odpady komunalne z regionu ich obsługi. Wraz z rozwojem sytuacji i wypracowywaniem „konsensusów” pojawiło się pojęcie RIPOK-u jako miejsca, gdzie obligatoryjnie będą trafiać tylko odpady zmieszane i zielone. Pozostałe odpady mogły już „wędrować” w inne, bliżej nieokreślone miejsca. Następnym „nowatorskim” pomysłem była możliwość ogłaszania przez gminy łącznych przetargów na odbieranie i zagospodarowanie odpadów. Przetarg taki stawiał firmę, która go wygrała, przed trudnym i dwuznacznym moralnie dylematem: zawieźć odpady do RIPOK-u czy myśleć, jak optymalizować koszty swoje i mieszkańców? W wielu przypadkach, niestety, zwyciężała opcja nr 2. Pojawiły się różne pomysły optymalizacyjne: dekodery, rekultywacja odpadem, nagły wzrost ilości np. zmiołek ulicznych i wiele innych. Z pewnością sytuacja taka, pomimo „pozytywnych” aspektów ekonomicznych, nie służyła aspektom środowiskowym, o społecznych nie wspominając. Była to taka nowatorska, polska wersja zrównoważonego rozwoju, realizowanego tylko w jednym jego aspekcie.

Plany do realizacji

Rzeczywistość jednak jest nieubłagana. Przyszło nam realizować i wykazywać w sprawozdaniach osiągnięcie poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia określonych grup odpadów (papier, tworzywa, metale, szkło). Także redukcja składowania odpadów ulegających biodegradacji, liczona według nie do końca logicznych wzorów, jest dużym wyzwaniem. O ile pierwsze lata nie sprawiały problemów, o tyle dalej zaczynają się strome schody. Poziomy rosną drastycznie, a postęp w ich realizacji jest dość mizerny. Zaczyna się więc poszukiwanie winnego tego stanu rzeczy. I tutaj zaczyna się prawdziwy thriller. Na scenie mamy wielu graczy. Za osiągnięcie poziomów odpowiedzialna i finansowo karana jest gmina. *De facto* płaci za to obywatel. Plany gospodarki odpadami, organizujące system gospodarowania, opracowywane są na poziomie krajowym i wo-

Miejsce RIPOK-ów

- ▶ RIPOK, jako istniejąca i zaawansowana technologicznie instalacja, wymaga opracowania długofalowej, strategicznej koncepcji dostosowania do obecnych, zmienionych w międzyczasie wymagań i celów, jakie ma spełniać.
- ▶ Wykorzystanie możliwości istniejącego potencjału technicznego RIPOK-ów jest ekonomiczną i środowiskową koniecznością, aby zrealizować w rozsądnym czasie i koszcie wyzwania gospodarki o obiegu zamkniętym.
- ▶ Zapewnienie wysokiej jakości surowca na wejściu do RIPOK-u gwarantuje wysoką jego jakość na wyjściu. Standardy selektywnego zbierania i ich egzekwowanie mają tutaj kluczowe znaczenie.
- ▶ Stworzenie mechanizmów umożliwiających zagospodarowanie produktów RIPOK-u ma zasadnicze znaczenie dla efektywności ekologicznej i ekonomicznej systemu gospodarki odpadami w aspektach realizacji idei gospodarki o obiegu zamkniętym.

jewódzkim. Tam też trudno szukać winnych. Firma odbierająca odpady, jeśli posiada w umowie zapis o ponoszeniu przez nią kar nałożonych na gminę, wlicza je w koszt oferty, ponieważ ma niewielki wpływ na ich uniknięcie – i sprawę uznaje za załatwioną. Najbardziej zobowiązanym do osiągania wszystkich wyników i moralnie za to odpowiedzialnym jest, według wielu „znawców problemu”, RIPOK. Taki tok rozumowania wydaje się logiczny i uzasadniony. Jednak tak się tylko wydaje. RIPOK, będący elementem systemu, ważnym i kluczowym, jest w stanie osiągać tylko to, co możliwe. Nie jest w stanie przekazać do recyklingu odpadów z selektywnej zbiórki, które pojechały w inne miejsce lub zostały sprzedane poza systemem i ewidencją. Nie jest w stanie przekazać do recyklingu metali i innych surowców sprzedanych do punktów skupów. Nie jest w stanie wykazać przekazania do recyklingu odpadów surowcowych spalonych w przydomowych mikrospalarekach – wytwórniach lokalnego smogu. Nie jest w stanie osiągnąć wysokich poziomów odzysku i przekazać do recyklingu wysokiej jakości surowców wtórnych wysegregowanych z popiołów i odpadów ulegających biodegradacji, zanieczyszczonych odpadami resztkowymi, zwanych dla niepoznaki odpadami komunalnymi zmieszanymi. Wnioski z tej krótkiej analizy historyczno-funkcjonalnej i propozycje działań pokazuje ramka.

Jak widać z powyższego, aby osiągać wyniki, musi sprawnie działać cały system gospodarki odpadami – od prawidłowe-

RIPOK, będący ważnym i kluczowym elementem systemu, jest w stanie osiągać tylko to, co możliwe. Nie przekaze do recyklingu odpadów z selektywnej zbiórki, które pojechały w inne miejsce lub zostały sprzedane poza systemem i ewidencją.

go selektywnego zbierania odpadów, poprzez dostarczanie całości wytworzonych odpadów do RIPOK-u, aż po stworzenie możliwości poddania recyklingowi wysegregowanych, z takim trudem, w RIPOK-u surowców wtórnych. Teza o wymaganej wysokiej jakości surowców wtórnych jest zasadna, przy jednoczesnym przyjęciu do wiadomości, że nigdy recyklat z surowców wtórnych nie będzie miał wszystkich cech jakościowych surowca pierwotnego (może poza szkłem i metalami kolorowymi).

Piotr Szewczyk

przewodniczący Rady RIPOK

Jolanta Kamińska-Borak

członek zarządu Rady RIPOK

REKLAMA

 ABRYS
DLA ŚRODOWISKA

EDUKACJA EKOLOGICZNA

**1 LIPCA 2017 r.
DRUGA
REWOLUCJA
W ODPADACH!**

**Zwycięzysz tylko
dzięki właściwej
edukacji mieszkańców!**

Abrys Sp. z o.o., ul. Daleka 33, 60-124 Poznań
Dział Edukacji Ekologicznej, tel. 61 655 81 62, kom. 781 001 823, e-mail: m.maslowska@abrys.pl

www.abrys.pl
www.zielonalekcja.pl